

COMMISSION ROYALE DES MONUMENTS ET DES SITES
KONINKLIJKE COMMISSIE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

Brussel Stedenbouw en Erfgoed

Directie Stedenbouw

Mevrouw Bety WAKNINE

Directeur général

Kunstberg 10-13

B - 1000 BRUSSEL

Ref. Dce : 2043-0635/09/2018-298PR(corr. : E. de Sart)

Ref. DS : 04/PFU/690983 (corr. : D. Gustin)

Ref. KCML : AA/AH/BXL21023_636_Diksmuide_Charlet

Bijlage : 1 dossier

Brussel,

Betreft : BRUSSEL. Diksmuidelaan 67-71. Aanvraag tot unieke vergunning voor de bestemmingswijziging van handel tot kantoor, alsook voor lichte verbouwingen en ingrepen op het buitenschrijnwerk. Advies van de KCML

Mevrouw de Directeur generaal,

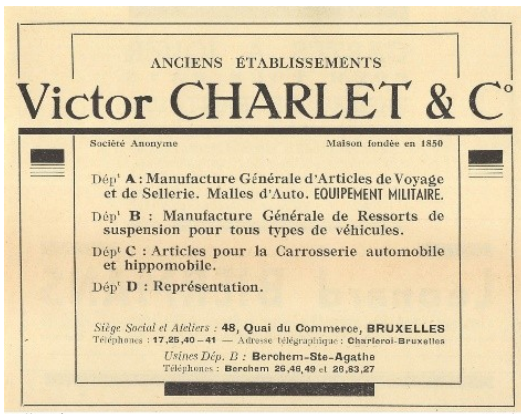
In antwoord op uw brief van 14/03/2019, sturen wij u het **eensluidend gunstig advies onder voorbehoud** dat onze Commissie over bovengenoemd onderwerp uitgebracht heeft tijdens haar vergadering van 3/04/2019.

CONTEXT

De aanvraag betreft de voormalige vestiging Charlet & C° die uitgaat op de Handelskaai 48, 50 en de Diksmuidelaan 65, 67, 69, 71 te Brussel, *en als geheel beschermd is bij besluit van 26/06/2003.*

COMMISSION ROYALE DES MONUMENTS ET DES SITES
KONINKLIJKE COMMISSIE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

Directeurswoning en bedrijfsgebouw, zijde Handelskaai © Delcampe.net
© Mardaga, Bouwen door de Eeuwen Heen, 1B

Dit industriële complex werd in 1920 gebouwd, in opdracht van de firma Victor Charlet & Co naar de plannen van de architecten G. Martin en G. Dufas. Het bevond zich in de nieuwe wijk die in de naoorlogse periode ontstond op de plaats van de in 1910-1911 gedempte intra-muros dokken.

Het kopgebouw dat uitkijkt op het IJzerplein werd ontworpen als directeurswoning. De bedrijfsgebouwen geven zowel uit op de Handelskaai en als op de Diksmuidelaan. Ze zijn georganiseerd rond twee, onderling verbonden binnenkoeren waarvan de eerste – cirkelvormig en met een half overbouwde portiek – als inkom fungeert via een monumentale poort vanaf de Handelskaai. De gevels van de bedrijfsgebouwen (met betonstructuur) werden erg verzorgd maar sober uitgevoerd in baksteen en natuursteen, in tegenstelling tot de directeurswoning met zijn meer bewerkte Beaux-Arts stijl, waaraan ook de gevels rond de eerste aanpalende binnenkoer refereren.

De gevels, met name het buitenschrijnwerk en het interieur, ondergingen verschillende ingrepen die verklaard worden door de opeenvolgende bestemmingen : werkhuisen, handelsruimtes allerhande, bar/snooker, carwash, enz. Toch behield het beschermde geheel zijn erfgoedwaarde en bevindt het zich globaal genomen in goede staat, met inbegrip van de binnenkoeren die hun kenmerkende originele kasseiverharding behielden.

DE AANVRAAG

COMMISSION ROYALE DES MONUMENTS ET DES SITES

KONINKLIJKE COMMISSIE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

De aanvraag beoogt de gedeeltelijke bestemmingswijziging van handel / opslagplaats naar kantoor (architectenbureau) van de benedenverdieping van de vleugel aan de Diksmuidelaan. De lokalen zullen toegankelijk vanaf de straat, via het portiekgebouw tussen beide koeren, en vanaf de grote binnenkoer.

Men voorziet volgende ingrepen:

- schilderen van het buitenschrijnwerk van de begane grond, kant Diksmuidelaan (houtkleur wit overschilderd),
- wijzigen van de gevel van de binnenkoer : verwijderen van het hekwerk voor de ramen, verlagen van 6 vensteropeningen, nieuw houten schrijnwerk met drieindeling en witte uitvoering,
- ter hoogte van het portiekgebouw:
 - . heropenen van een dichtgemetselde raam- en deuropening en plaatsing van hedendaags stalen schrijnwerk voorzien van kathedraalglas (witte uitvoering),
 - . restaureren en wit schilderen van het bestaande raam,
- toevoegen van extra brievenbussen aan de hoofdingang van de Handelskaai,
- interieurwerken:
 - . isoleren, niveleren en ophogen van de betonvloer d.m.v. een zwevende constructie,
 - . indelen van de ruimten d.m.v. lichte wanden en stalen schuifwanden,
 - . herinrichting van de kelder,
- vernieuwen van de technische installaties.

ADVIES VAN DE KCML

De Commissie brengt gunstig advies uit over de voorgestelde bestemmingswijziging en over de ingrepen aan het interieur. De beoogde kantoorfunctie (architectenbureau) doet geen afbreuk aan de erfgoedwaarde van het beschermde geheel en draagt bij tot de dynamiek van het pand en tot een verbeterde interactie met de buurt.

Ook het aanpassen / heropenen van de bepaalde raam- en deur openingen in de ‘achtergevel’ en onder de portiek, alsook de vernieuwing / renovatie van het buitenschrijnwerk zijn aanvaardbaar. Echter, bij gebrek aan een onderbouwde referentieperiode en aan afdoend historisch onderzoek, en om de coherentie met de andere delen van de begane grond te verzekeren, vraagt de Commissie dit luik van de werken te beperken en beter af te stemmen op de bestaande context. **De Commissie brengt over de werken dus een gunstig eensluidend advies uit, onder voorbehoud de hierna opgesomde voorwaarden in acht te nemen:**

*** het verlagen van de raamopeningen in de gevel van de binnenkoer beperken tot één of hoogstens twee traveeën** om zo de bestaande gevelopbouw beter te respecteren. Het beperken van de vensterdeuren verhindert geenszins het gebruik van de toekomstige kantooruimte,

*** de indeling en de afwerking herzien van het nieuwe schrijnwerk van de portiek** en refereren aan het oorspronkelijke schrijnwerk (indeling centreren t.o.v. de sleutelsteen, de deurvleugel voorzien van een vol onderpaneel, waarom het stalen schrijnwerk voorzien van kathedraalglas dat visueel erg bepalend zal zijn ? opteren voor een kleur die beter aansluit bij de vormtaal van het stalen schrijnwerk);

*** voor de straat- en achtergevel opteren voor schrijnwerk in houtkleur en geverniste afwerking** en niet voor de voorgestelde witte uitvoering die volgens de Commissie onvoldoende historisch gefundeerd is.

Voor het schrijnwerk aan de *Diksmuidelaan* kunnen noch de bestaande situatie, noch archiefphoto's/historisch onderzoek momenteel aanwijzen dat de witte kleur enige patrimoniale relevantie of oorsprong heeft. Voor de op de *binnenkoer* uitgevende vensters en deuren, wijzen afbeeldingen van

COMMISSION ROYALE DES MONUMENTS ET DES SITES

KONINKLIJKE COMMISSIE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

1923 (l'Emulation) wel op een historische situatie met lichte (!) afwerking van het gelijkvloerse schrijnwerk, maar zeker geen witte afwerking. Voor het te restaureren venster *in de portiek* toont eerder stratigrafisch onderzoek een vernis en/of een donkergroene kleur. Ook de afbeeldingen van 1923 (l'Emulation) tonen een donkere tint op het schrijnwerk van deze doorgang, wellicht een vernis als we dit vergelijken met andere voorbeelden van gelijkaardige gevels uit deze periode.

De kleurkeuze van het schrijnwerk vormt trouwens een complex gegeven dat afhangt van meerdere aspecten: het verschil in historische authenticiteit tussen de verschillende types (bestaand) schrijnwerk, de verschillende stijlen (Beaux-Arts-stijl onder de portiek, industriële stijl en voorziene hedendaagse invulling), de coherentie met de bestaande situatie/schrijnwerk van de naastliggende gebouwdelen behorende (mogelijke onesthetische 'contrast') en het weinig hoogwaardige schrijnwerk aan de straatgevel (de witte kleur zou het uitzicht ervan niet ten goede komen);

*** de U-waarde van het nieuwe schrijnwerk afstemmen op de energieprestaties van de gevels** (combinatie nieuwe dubbele beglazing en houten schrijnwerk). De isolatiewaarde van nieuwe schrijnwerk mag die van baksteenmetselwerk niet overschrijden, om vochtproblematiek in de muren tegen te gaan. De nieuwe beglazing en het nieuwe houten schrijnwerk moeten in die zin aangepast worden. Het formulier van PEB-voorstel vermeldt in kader 3 dat men ramen zou voorzien worden van een ingewerkt ventilatiesysteem : zichtbare verluchttingsroosters zijn in dat verband niet aanvaardbaar. Het luik van de energieprestatie moet ter goedkeuring voorgelegd worden aan de DCE;

*** de toevoeging van brievenbussen uiterst zorgvuldig uitvoeren**, en beroep doen op gekwalificeerd metaalbewerker.

- **de uitvoeringstekeningen vooraf ter goedkeuring voorleggen aan de D.C.E** : dit geldt met name voor het buitenschrijnwerk, de brievenbussen en de verhoogde vloer (preciseren hoe de ophoging aansluit op de deuren aan de Diksmuidelaan).

Hoogachtend,

A. AUTENNE
Secretaris

C. FRISQUE
Voorzitter

c.c. à BSE-DCE : E. de Sart / S. Valcke
BSE-DS : S. David
Overlegcommissie Brussel: urb.overlegcommissie@brucity.be ; vanessa.mosquera@brucity.be
Cel Historisch erfgoed van de Stad Brussel : urb.patrimoine@brucity.be